

Pensar i partir

És veritat. Ens expliquem històries. Pensem a partir de les històries. Exemplifiquem i analitzem. També pensem a partir de *la* història —dels llibres i estudis dels historiadors—: pensem històricament a partir dels relats i detalls que aquests ens forneixen, fins al punt que podríem dir: *Nulla philosophia sine historia*. Però també és cert que imaginem històricament a partir de temors, desitjos, sospites i anhels. Tota aquesta projecció emotiva, per dir-ho així, no es resol ni ignorant una vella tensió entre la filosofia i la història, que no sempre s'ha resol —al contrari— acudint a la història de la filosofia, o sotmetent la historiografia a una filosofia de la història. Hi ha una manera de pensar històricament —una afinació de la consciència històrica que no té perquè fer-se a partir del to d'un *telos*, també es pot fer d'acord amb un caràcter vital i una capacitat de veure les coses no només "com van ser realment", sinó *com són*—. I hi ha una manera de pensar filosòficament... que tampoc està lliure d'eleccions i projeccions emotives, i per tant arbitràries, de vegades d'una arbitrietat molt pitjor que totes les altres, perquè està curiosament amagada i dissimulada sota una muntanya de bones raons. Tot això defineix no solament part de la motxilla conceptual i moral que ens ha tocat en herència, i el pes de la qual no és res comparat amb les sorpreses que ens emportem quan l'obrim i furguem a veure què dintre ens hi han ficat —perquè podria ser que hi portéssim tota l'arca de Noé—; defineix també com caminem amb aquesta motxilla, i què ens passa si la deixem abandonada i diem: ara ja vaig més lleuger.

Molt més lleuger que el que jo sóc capaç d'anar volia anar un amic meu l'altre dia a qui li vaig etzibar que cap filosofia que fos digna d'aquest món no podia avui girar-se d'esquenes a l'horror, en creixement constant i imparabile, dels refugiats. Li vaig dir que era una vella visió distòpica que ja era aquí, que ja era present, que el futur ens havia atrapat, i encara no ens ho volíem creure. El meu amic em va dir que ell havia neutralitzat els seus sentiments al respecte, i que després d'analitzar amb molta cura tota la qüestió havia arribat a la conclusió que només hi havia tres solucions, que ell definia amb tres paraules: compartir, repartir o partir. Li vaig demanar que s'expliqués millor. «Compartir» —va dir-me— «volia dir compartir la nostra riquesa amb els desesperats. Ser menys rics nosaltres perquè ells siguin menys pobres». «Clar» —va dir, «no tu i no jo, aparentment, aparentment, perquè segur que viuríem una mica pitjor en termes materials—, sinó els grans beneficis, la gran riquesa, i la lògica macroeconòmica». Repartir volia dir compartir d'una altra manera: vol dir que

et reparteixes aquests refugiats entre tot el món ric. «¿I partir?», li vaig demanar. «Partir vol dir que trenques el món, i una part la dones per perduda, la ignores. Moren a milers al mar, al desert, i no t'importa, has partit el món en dos». Me'l vaig quedar mirant. Hem decidit la tercera solució. No tu i jo, clar. No es comparteix, perquè la idea que ens hem fet de progrés és ferotgement competitiva i demana molt capital, i perquè la cobdícia, en el món hipercompetitiu, ha passat a tenir el prestigi social de quasi una virtut. No repartim, perquè sabem que no és cap solució, sinó una mena de resposta a la llarga inviable, o que comportarà problemes tan o més greus que allò que tampoc soluciona, perquè no posa fre a la marea ni tenim capacitat real per absorbir-la en tot el seu potencial —per absorbir-la no només econòmicament, sinó cultural o socialment—. Queda aquesta cosa que salvatge: partir. Clar, un món partit és una cosa que a la llarga esclatarà, a la llarga ho espatllarà tot. Però no hi ha un quart model general d'actuació: O dius que la inversió i la pau al teu barri són igual d'importants que la inversió i la pau a l'Àfrica i a l'Orient Mitjà. O aculls tots els que truquen a la teva porta. O aixeques murs i dius: a la merda. Jo em dedico als meus.

Jordi Ibáñez

Professor d'estètica i teoria de les arts, UPF.